

ומבארת הגמרא: אין זו כוונת שמואל, אלא, הכי קאמר: אין עבודת כוכבים צריכה לבטל אלא דרך גדילתה והיא בשלימותה, אבל כשנשתברה מאליה — בטלה מעצמה, בלי שיפגמה הגוי. מפני שהגוי אומר: אם אין בכחה להציל את עצמה, אין בכחה להציל את עובדיה.

הגמרא מבארת כמה נחלקו רב ושמואל.

לימא האם נאמר: כהא קמיפלגי נחלקו בסברא זו: דמר רב סבר: הגויים עובדין לשברין לכן צריך לבטל כל שבר ושבר, ואילו מר שמואל סבר: אין עובדין לשברין לכן בטלה היא מאליה משעה שנשברה?

ומסקינן: לא! אין זו סברת מחלוקתם, אלא דכולי עלמא רב ושמואל שניהם סוברים: עובדין לשברין שנשתברו מאליהן.

ובמה נחלקו? כהא שאמר רב "כל קיסם וקיסם", מדובר בשברי בשברים שכל השברין נשברו לשברים, ובהם קמיפלגי —

מר רב סבר: אף שנשתברו לשברי שברים — אסורין. ומר שמואל סבר: מכיון שנשתברו לשברי שברים — מותרין ואינם דומים לשברים עצמם האסורין⁽¹²¹⁾.

הגמרא מביאה עוד דרך בביאור מחלוקתם.

אסורין. וחד ואחד משניהם אמר: מותרין. תניא שנינו ברייתא בדברי מאן דאמר: מותרין.

דתניא: עובד כוכבים גוי ששיפה עבודת כוכבים צלם אליל, אם לצרכו של הגוי — היא ושפאיה מותרין. ואם לצרכה — היא אסורה ושפאיה מותרין.

וישראל ששיפה עבודת כוכבים, בין לצרכה בין לצרכו — היא ושפאיה אסורין, מפני שישראל אינו מבטל עבודת כוכבים.

איתמר: עבודת כוכבים של עץ שנשתברה [גירסת ה"ח: מאליה] — רב אמר: צריך לבטל כל קיסם וקיסם, מפני שכל קיסם וקיסם נעשה עבודת כוכבים בפני עצמה, הלכך, אין די שיבטל לאחד מהם, אלא צריך לבטל את כולם.

ושמואל אמר: עבודת כוכבים אינה בטלה אלא דרך גדילתה. כמו שיבואר.

הגמרא הבינה את דברי שמואל, שכוונתו לומר שאינה בטלה אלא כשהיא בשלימותה. ולכן מתמהינן:

אדרבה! דרך גדילתה כשהיא בשלימותה מי מבטלא?! הרי כל משמעות הביטול היא לפוגמה משלימותה?!

שיברה, אלא שנשתברה מאליה, ולכן אוסר. ורש"י לשיטתו [ושם מבואר] לחלק בין המוצא עבודת כוכבים לבין עבודת כוכבים שנשתברה מאליה.

אבל התוס' לשיטתם [עיין שם] שדברי שמואל המתיר שברי עבודת כוכבים הם כדעת ריש לקיש המתיר עבודת כוכבים שנשתברה

121. הקשה רש"י: הרי שמואל עצמו סובר בתחילת הפרק [מא ב] ששברי עבודת כוכבים מותרים?

ומתיר: שם מדובר במוצא שברי עבודה זרה, ולכן סובר שמואל, שנסתבר לומר שהגוי כעס על אלוהו ושברה וביטלה, היות ואינו שכח שנשתברה מאליה. ואילו כאן ראינו שלא הגוי